

”En biljett till El Aaiún tack”

Marrakech är staden där gammalt och nytt smälter samman i en välolerad mix. Jag åkte på en resa som förde mig bortom turistindustrins blänkande yta och in i på en bakgård där miss-tänksamheten härskar. För att umgås med aktivister i Saharaöknen och lära känna doften av frihet.

Busstationen i Marrakech är kvav och folkrik. Klockan är fem på eftermiddagen och jag har precis bestämt mig för att lämna mitt flyg tillbaka till Stockholm för att istället köpa en biljett som ska ta mig femton timmar söderut till ockuperat område.

– En biljett till El Aaiún tack.

Mannen i kassan tittar förvånat på mig och granskar snabbt mitt utseende

– Tyvärr det är fullt, säger han med en oresonlig blick.

Jag insisterar på att jag måste åka och säger att jag har ont om tid. Till slut ger han med sig och säljer mig en biljett för drygt 300 dirham. Jag utgör sannoligen en udda syn som sticker ut bland de övriga resenärerna när jag lättad kliver på bussen. En man frågar mig på famlande engelska vad jag ska göra i El Aaiún och innan jag hinner svara utbrister han:

– Det finns inget att se. Bara en massa öken!

Vid det första stoppet för att äta blir jag uppsökt av en ung tjej som heter Hana. Hon erbjuder mig att sitta vid sitt bord och berättar

på flytande engelska att hon studerar turism och marknadsföring i Marrakech och att hon ska hem över helgen till sin familj. Hennes intensiva blick fixerar mig och hon säger allvarligt:

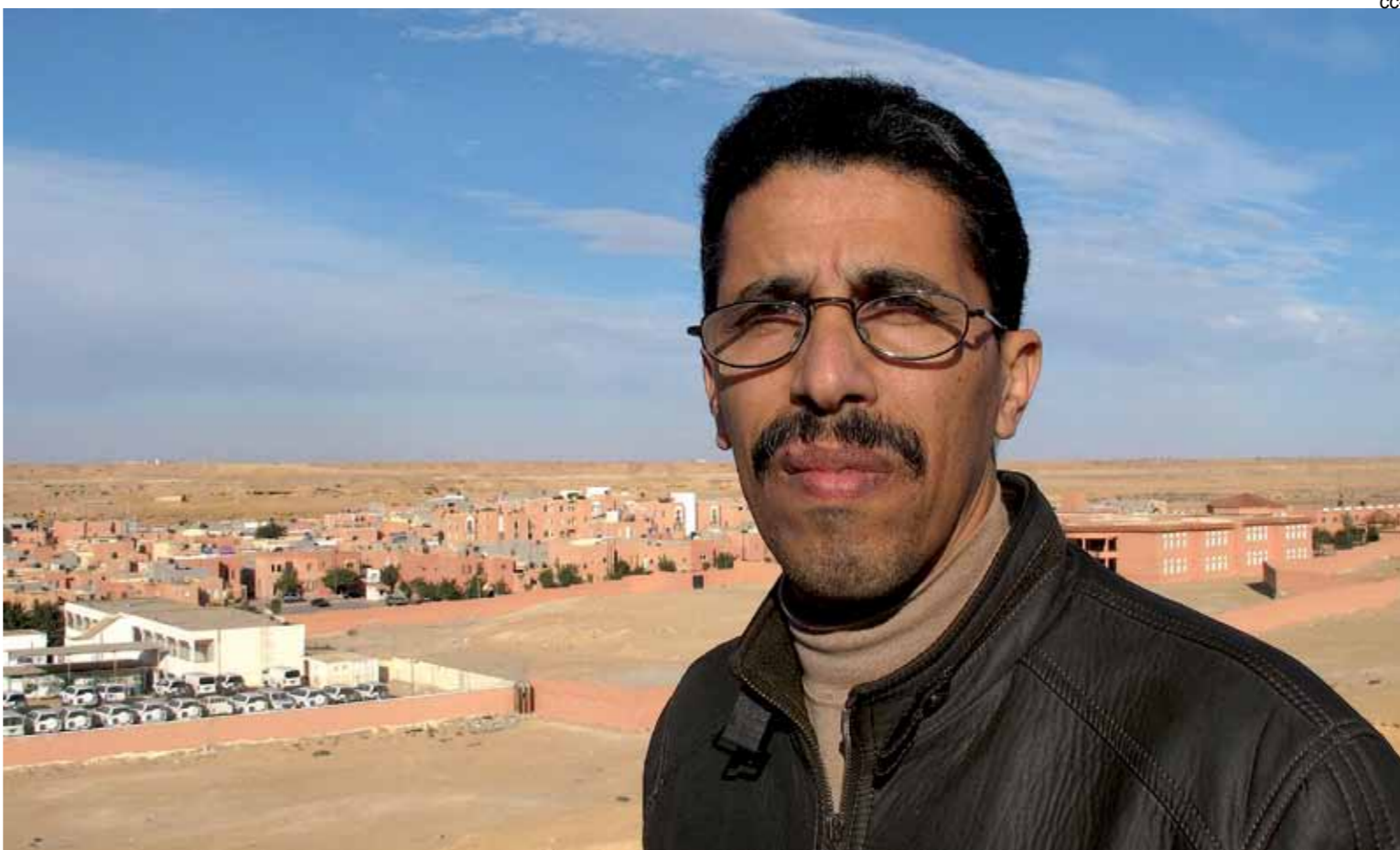
– Mannen på busstationen sa åt mig att göra dig sällskap. Ingen turist åker till El Aaiún, de åker norrut till Agadir eller Casablanca.

Misstänksamheten i hennes röst är påtaglig och en första aning om att vara övervakad sköljer över mig. Jag svarar undvikande att jag bara är nyfiken men utelämnar det faktum att jag är journalist.

– Polisen kommer att fråga om vem du är och varför du är här. De kommer att gå igenom dina saker och du måste visa ditt pass, fortsätter hon i en ton som låter mer förebrående än omtänksam.

Jag känner hur hjärtat börjar bulsa och hur tankarna sätter gång att snurra. Osäkerheten smyger sig på och det slår mig plötsligt att jag inte har en aning om vad som väntar mig. El Aaiún är Västsaharas inofficiella huvudstad belägen mitt i Saharaöknen och en politisk härdsmläta strikt kontrollerad av både marockansk polis och militär. Om detta blir jag varse så fort bussen rullar in i staden där den första byggnaden som tornar upp sig är en militäranläggning märkt ”Royal Armed Force”. Marockos röda flagga med det gröna, flätade pentagrammet vajar som

en olycksbådande hög över byggnaden och beväpnade män patrullerar kring den. Jag checkar in på hotellet ”Al Masira” som sägs vara det bästa i staden där FN-personalen huserar. Det är nedgången och en känsla av ensamhet vilar i väggarna. FN:s fredsbevarande styrkor har varit i El Aaiún sedan 1991 för att genomföra en folkomröstning om Västsaharas självständighet utan att lyckas. En stund senare möter jag Hassanna Duihi som är människorättsaktivist och medlem i organisationen ASVDH (The Sahrawi Association of Victims of Grave Human Rights Violations Committed by the Moroccan State) som också kämpar för det västsahariska folkets rätt till självbestämmande.

Numera är västsaharierna i minoritet i sitt eget land. Marocko har fört in tusentals marockanska bosättare illegalt. Hassana är västsaharier.

– FN gör inte mycket åt situationen, säger han med en axelryckning och fortsätter:

– Vi åker hem till mig, det är bättre än att sitta på ett kafé.

Hemma hos Hassanna slår vi oss ned på hans golv och han bjuder på traditionellt te och bröd. Han tittar vaksamt ut genom gardinerna för att se om några poliser är i närheten. Organisationen som bildades 2005 har förbjudits av den marockanska regeringen och medlemmarna är varken tillåtna att hålla möten eller att anordna manifestationer. Men Hassanna säger att situationen har förändrats mycket sedan demonstrationerna i Gdeim Izik 2010, då flera tusen västsaharier upprättade ett gigantiskt tältläger utanför staden för att protestera mot regimen.

– Vi blev nedslagna och flera av oss togs till fånga, men efter det har en ny anda väckts och folk demonstrerar mot förtrycket varje dag, säger han.

Hassanna har själv blivit brutalt misshandlad flera gånger och han säger att situationen för den västsahariska befolkningen har blivit värre sedan den nya kungen, Mohammed VI, kom till makten för tretton år sedan.

– Det är en absolut monarki som använder propaganda för att hjärntvätta befolkningen. Den fria pressen har försvunnit och vi tillåts inte att organisera oss, säger han.

Till kvällen hälsar vi på hemma hos El-Ghalia Djimi som är vice ordförande för organisationen. Hon har förberett för oss att

Den marockanska flaggan vajar överallt.

ge oss ut i öknen på en utflykt och samtidigt som vi packar in oss i hennes lilla bil berättar hon frispråkigt om situationen.

– Jag tror på civil olydnad och att vi organiserar oss mot förtrycket samtidigt som vi mobiliserar internationellt stöd, säger hon och fortsätter:

– Marockos intresse i Västsahara är enbart ekonomiskt. De tar våra naturresurser och säljer dem till Europa och USA.

Ut i den blåsvarta natten åker vi, långt ifrån polisens vakande ögon. Till stillheten och friheten där tankarna för en gång skull kan fokusera på annat än att ständigt vara uppmärksam på förföljelse. Vi gör te över öppen eld och grillar kamelkött. En bunke med söt kamelmjolk går runt. Månen är nästan full och i fjärran syns ljusen från staden. Jag frågar Hassanna om han är rädd.

– Nej, men efter att ha levt i nästan 40 år under förtryck har jag blivit ständigt uppmärksam. Det här är en frizon, säger Hassanna och blickar ut över det karga landskapet som är hans land.

När vi återvänder till staden och ska skiljas åt ger Hassanna mig en sista uppmaning.

– Spara inga anteckningar på din dator och göm minneskortet till kameran. Polisen har säkert redan varit i ditt hotellrum och tittat igenom dina saker.

Text och bilder:
Nina Ahlén